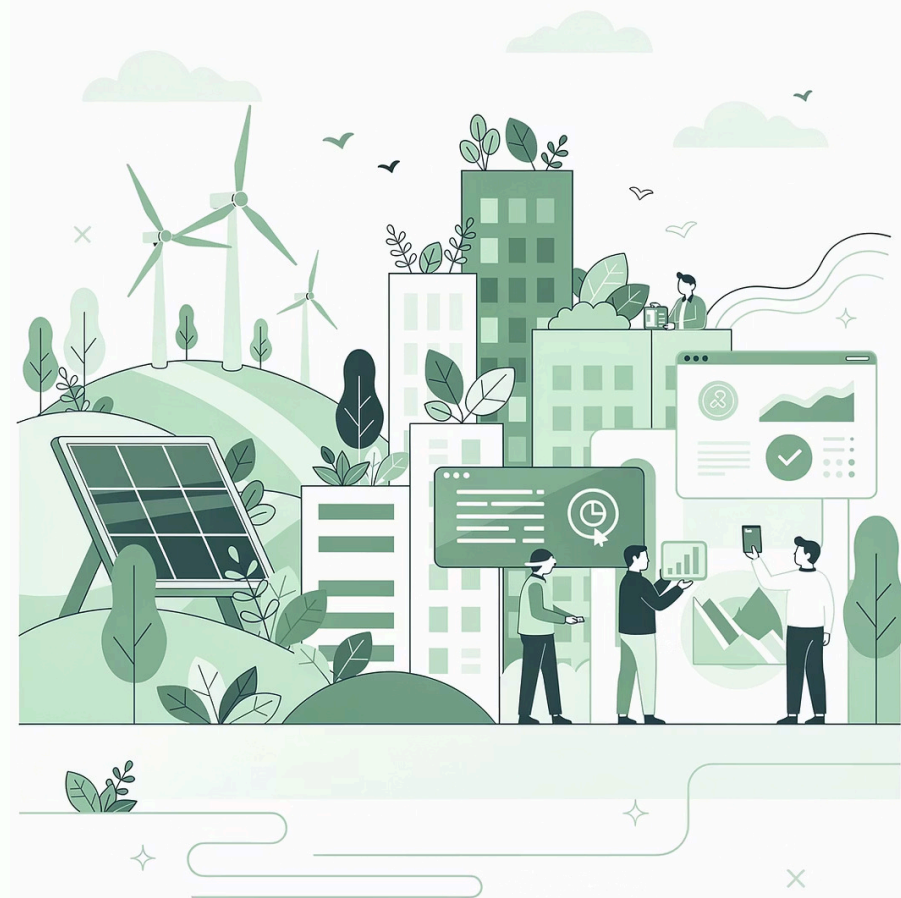

ТЕМА 1

Зелена економіка: сутність та принципи

Що таке зелена економіка?

Визначення

Зелена економіка – це модель економічного розвитку, яка спрямована на покращення добробуту людей та зміцнення соціальної справедливості при одночасному значному зниженні ризиків для довкілля та дефіциту екологічних ресурсів.

На відміну від традиційної економіки, яка часто ігнорує екологічні наслідки виробництва та споживання, зелена економіка інтегрує природний капітал у модель розвитку як ключовий економічний актив.

Ключові відмінності

- Облік екологічних витрат
- Циркулярність процесів
- Довгострокова перспектива
- Соціальна інклюзивність
- Інноваційні технології

Традиційна vs. Зелена економіка

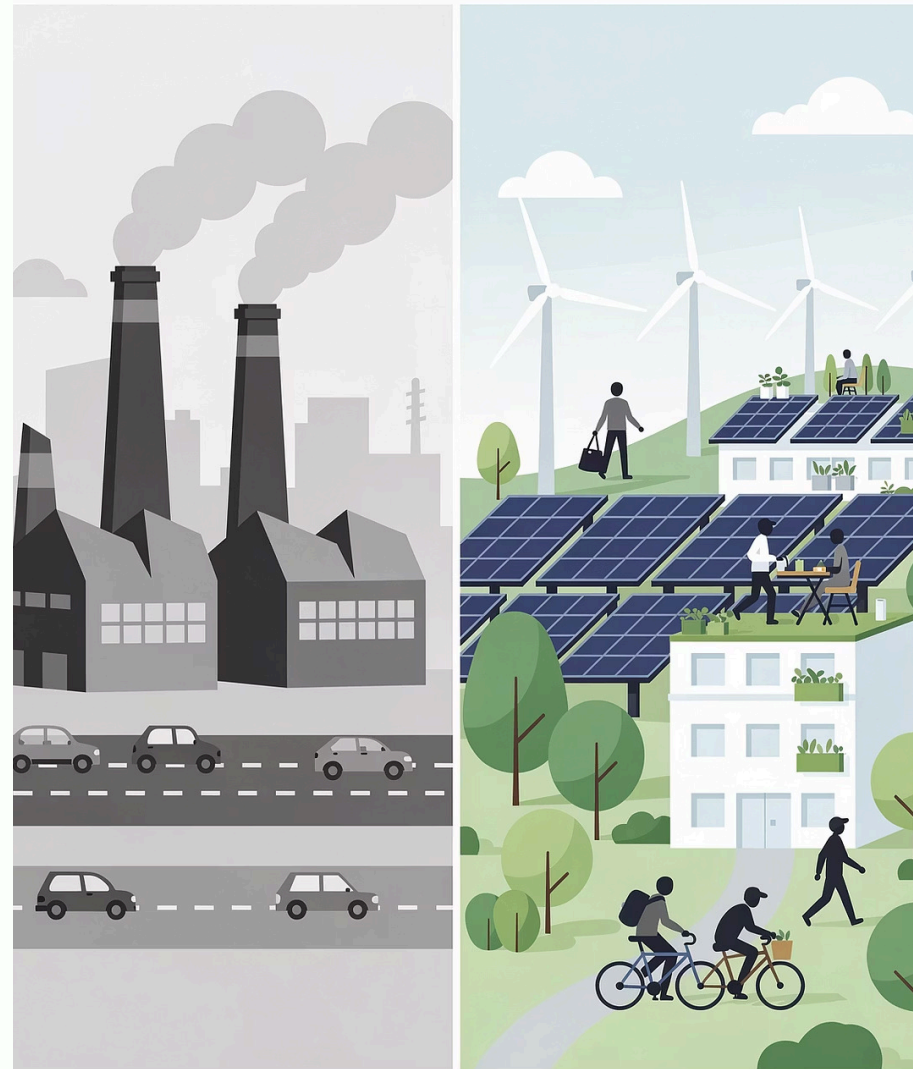
Традиційна модель

Лінійна модель «видобуток-виробництво-споживання-утилізація». Фокус на короткостроковому прибутку та зростанні ВВП без урахування екологічних наслідків. Виснаження природних ресурсів та накопичення відходів.

Зелена модель

Циркулярна економіка з акцентом на відновлення ресурсів. Баланс між економічним зростанням та збереженням довкілля. Інвестування в природний капітал та відновлювані джерела енергії для майбутніх поколінь.

Sustainable Green Economy

Низьковуглецевий розвиток

Суть принципу

Низьковуглецевий розвиток передбачає зменшення викидів парникових газів через перехід на відновлювані джерела енергії, підвищення енергоефективності та впровадження чистих технологій у виробництво.

Ключові напрямки

- Декарбонізація енергетики
- Енергоефективність будівель
- Електрифікація транспорту
- Вуглецеве ціноутворення
- Технології уловлювання CO₂

Ресурсоефективність

Повторне використання

Продовження життєвого циклу
продуктів та матеріалів

Інновації

Розробка нових матеріалів та процесів

Оптимізація

Мінімізація споживання ресурсів у
виробництві

Циркулярність

Закриття циклу через переробку
відходів

Ресурсоефективність означає досягнення більших результатів з меншими витратами природних ресурсів. Це включає зменшення споживання води, енергії та сировини, а також мінімізацію відходів через циркулярні бізнес-моделі.

ПРИНЦИП 3

Соціальна інклюзивність

Справедливий перехід

Забезпечення того, щоб трансформація до зеленої економіки не залишала нікого осторонь. Створення нових «зелених» робочих місць для працівників традиційних галузей.

Доступність

Рівний доступ до екологічних технологій, чистої енергії та зелених послуг для всіх верств населення, незалежно від доходу чи місця проживання.

Участь громад

Залучення місцевих спільнот до прийняття рішень щодо зелених проектів та справедливий розподіл вигод від екологічних ініціатив.

Інноваційність та технології

Чисті технології

Розробка та впровадження технологій, які мінімізують негативний вплив на довкілля: сонячні панелі, водневі двигуни, біорозкладні матеріали та системи очищення води.

Цифровізація

Використання цифрових рішень для оптимізації ресурсів: IoT для моніторингу енергоспоживання, AI для прогнозування попиту, blockchain для відстеження ланцюгів поставок.

Дослідження та розвиток

Інвестиції в наукові дослідження нових матеріалів, процесів та бізнес-моделей, що сприяють сталому розвитку та відкривають нові ринкові можливості.

Чотири стовпи зеленої економіки

Низьковуглецевий розвиток

Декарбонізація та чиста енергія

Ресурсоефективність

Оптимізація та циркулярність

Інклюзивність

Справедливість та доступність

Інноваційність

Технології та дослідження

Екологічні виклики сучасності

Зміна клімату

Глобальне потепління призводить до екстремальних погодних явищ, підвищення рівня океану та загрози продовольчій безпеці. Необхідність скорочення викидів парникових газів стає критичною.

Виснаження ресурсів

Надмірне споживання невідновлюваних ресурсів, дефіцит прісної води, деградація ґрунтів та вирубка лісів створюють ризики для майбутніх поколінь.

Забруднення довкілля

Накопичення пластикових відходів, забруднення повітря та води токсичними речовинами негативно впливають на здоров'я людей та біорізноманіття.

Трансформація бізнес-моделей

Нові можливості для бізнесу

Екологічні виклики стимулюють компанії переосмислювати свої бізнес-моделі. Інвестори дедалі більше враховують ESG-критерії при прийнятті рішень, а споживачі обирають екологічно відповідальні бренди.

Зелене виробництво

Сталі продукти

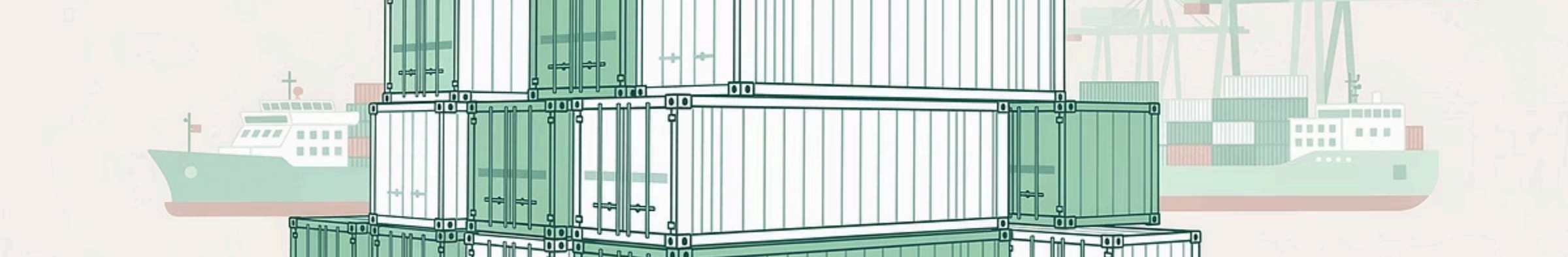

Відповідальність

Конкурентні переваги

- Доступ до нових ринків
- Зниження операційних витрат
- Підвищення репутації бренду
- Залучення талантів
- Інвестиційна привабливість

Вплив на міжнародну торгівлю

01

Вуглецеві кордони

Впровадження механізмів вуглецевого коригування на кордонах (СВАМ) змінює правила міжнародної торгівлі та вимагає від експортерів відповідності екологічним стандартам.

02

Екомаркування

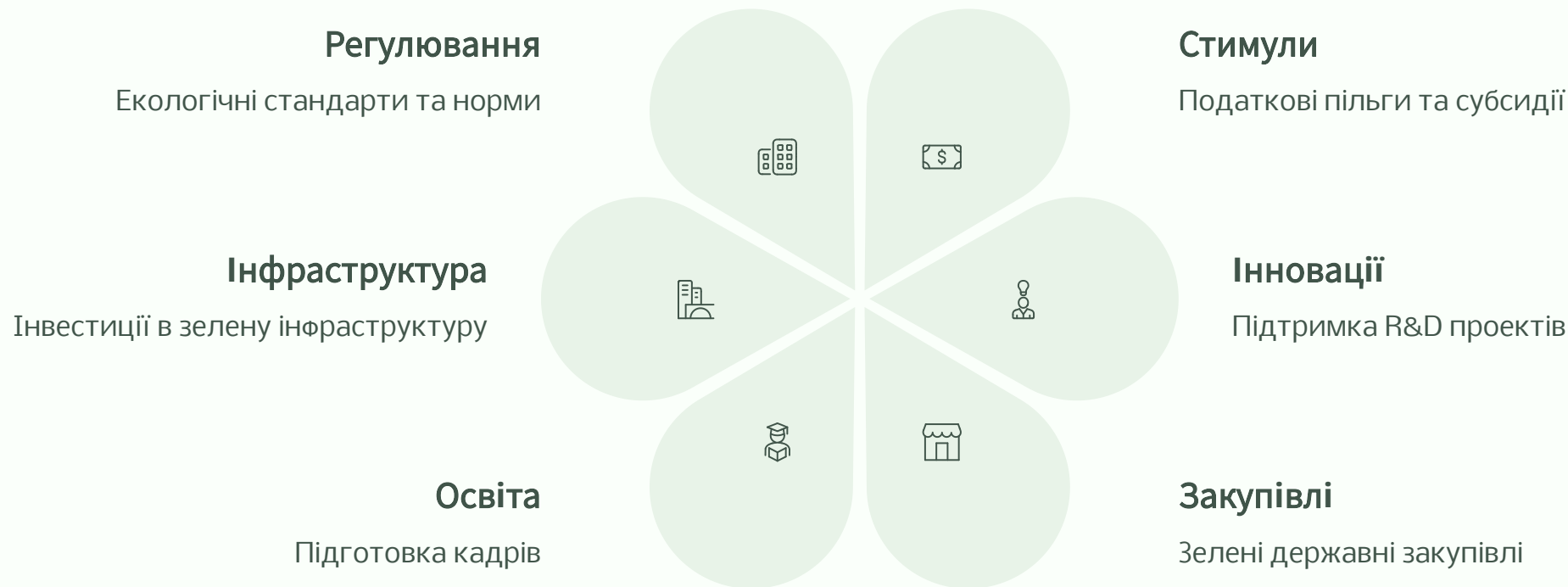
Зростання вимог до екологічної сертифікації продукції створює нові бар'єри для входу на ринки розвинених країн та стимулює «зеленення» виробництва.

03

Ланцюги поставок

Компанії переглядають глобальні ланцюги поставок з метою зменшення вуглецевого сліду, що може призвести до регіоналізації виробництва та нових торговельних партнерств.

Роль держави в зеленій трансформації

Держава відіграє ключову роль у створенні сприятливого середовища для зеленої трансформації через комплекс інструментів політики, що охоплюють всі сфери економіки.

Інструменти державної політики

Регуляторні механізми

Екологічні стандарти

Встановлення обов'язкових норм викидів, скидів та відходів для підприємств, що змушує їх інвестувати в чисті технології.

Дозвільна система

Ліцензування діяльності з потенційним впливом на довкілля та екологічна оцінка проектів перед їх реалізацією.

Заборони та обмеження

Заборона використання шкідливих речовин, одноразового пластику та інших продуктів з негативним екологічним впливом.

Економічні стимули

Податкові пільги

Зниження податкового навантаження для компанії, що впроваджують екологічні технології або виробляють зелену продукцію.

Зелені субсидії

Фінансова підтримка проектів з відновлюваної енергетики, енергоефективності та екологічної модернізації виробництва.

Вуглецеві ринки

Створення систем торгівлі квотами на викиди, що дозволяє ринковими механізмами стимулювати скорочення викидів.

Підтримка інновацій

Гранти та фінансування

Держава фінансує наукові дослідження та пілотні проекти у сфері чистих технологій, створюючи умови для проривних інновацій.

Державно-приватне партнерство

Спільні проекти держави та бізнесу дозволяють масштабувати інновації та швидше впроваджувати їх на ринок.

Інноваційні кластери

Створення спеціальних зон та технопарків, де концентруються зелені стартапи, дослідники та інвестори.

Зелені державні закупівлі

Потужний інструмент впливу

Державні закупівлі становлять значну частину ВВП (15-20% у багатьох країнах), тому встановлення екологічних критеріїв у тендерах може суттєво стимулювати ринок зелених товарів та послуг.

Принципи зелених закупівель

1. Врахування повного життєвого циклу продукту
2. Пріоритет енергоефективним та екологічним товарам
3. Вимоги до постачальників щодо екологічних стандартів
4. Прозорість критеріїв оцінки
5. Баланс ціни та екологічних характеристик

Формування зеленого попиту

Зелений попит формується поступово через підвищення екологічної свідомості населення, доступність інформації про вплив продуктів на довкілля та зростання довіри до екологічних маркувань та сертифікатів.

Роль споживачів у трансформації ринку

Споживчий вибір

Кожна покупка – це голос за певну модель виробництва. Вибираючи екологічні товари, споживачі стимулюють компанії змінювати свої практики та інвестувати в сталість.

Advocacy та тиск

Активні споживачі через соціальні мережі, петиції та бойкоти можуть впливати на корпоративні стратегії та вимагати більшої екологічної відповідальності від брендів.

Поширення інформації

Споживачі, які діляться досвідом використання зелених продуктів, створюють соціальні норми та сприяють поширенню екологічно свідомої поведінки в суспільстві.

Фактори зростання зеленого попиту

73%

Готові платити більше

Частка споживачів, які готові доплачувати за екологічно чисті продукти (дослідження Nielsen)

85%

Змінили поведінку

Споживачів, які стали більш екологічно свідомими за останні 5 років

2x

Зростання ринку

Ринок екологічних продуктів зростає вдвічі швидше за традиційний

65%

Перевіряють інформацію

Споживачів активно шукають інформацію про екологічні характеристики продуктів

Виклики та можливості

Перешкоди на шляху

Висока вартість

Екологічні продукти часто дорожчі, що обмежує їх доступність для широких верств населення

Гринвошинг

Оманливі екологічні заяви підривають довіру споживачів до зелених продуктів

Складність вибору

Відсутність єдиних стандартів ускладнює порівняння екологічності різних продуктів

Перспективи розвитку

Технологічний прогрес

Зниження вартості чистих технологій робить зелені продукти доступнішими

Цифрові рішення

Додатки та платформи допомагають споживачам робити усвідомлений вибір

Зміна поколінь

Молодші покоління більш екологічно свідомі та готові змінювати споживчу поведінку

Ключові висновки

1 Зелена економіка — це системна трансформація

Перехід до зеленої економіки вимагає комплексних змін у виробництві, споживанні та державній політиці, базуючись на принципах низьковуглецевого розвитку, ресурсоефективності, інклюзивності та інноваційності.

2 Держава як каталізатор змін

Ефективна державна політика через регулювання, економічні стимули, підтримку інновацій та зелені закупівлі створює умови для прискореної зеленої трансформації бізнесу та суспільства.

3 Споживачі формують новий ринок

Зростання екологічної свідомості та формування зеленого попиту змінюють стандарти ринку, змушуючи компанії адаптуватися та створюючи конкурентні переваги для відповідальних брендів.

